

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто питання щодо значення прибутку в сучасній економіці. Окреслено методи управління прибутком. Зазначено практичні аспекти роботи з керування визначеної економічної категорії на прикладі конкретного підприємства.

Аннотация. Рассмотрены вопросы значения прибыли в современной экономике. Очерчены методы управления прибылью. Определены практические аспекты работы по управлению рассматриваемой экономической категории на примере конкретного предприятия.

Annotation. Questions concerning the value of profit in modern economy have been examined. The methods of profit control have been described. The practical aspects of the given economic category control have been identified based on a specific enterprise.

Ключові слова: прибуток, управління прибутком, максимізація прибутку, утворення та розподіл прибутку.

Необхідність дослідження прибутку обумовлена важливістю цього показника в діяльності підприємства. Поряд із задоволенням потреб максимізація прибутку є головною метою комерційної організації. Важливість збільшення прибутку особливо актуальна в часи економічної кризи, яка вже довгий час спостерігається у вітчизняній економіці.

Питаннями прибутку та його управлінням займалися такі діячі економіки, як: Руденко О. В., Юркова Т. І., Юрков С. В., Ланкін В. Є., Фролова Т. А., Бланк І. О., Білик М. Д. та ін. Серед зарубіжних вчених – Д. Гелбрейт, Ф. Найт, Дж. Робінсон, Е. Сайке, П. Самуельсон, Р. Харод, Е. Чемберлін, Й. Шумпетер та ін.

На перший погляд економічна категорія прибутку є доволі простою. В наш час, коли економічна наука доволі тісно пов'язана з життям ледь не кожного пересічного громадянина, визначити прибуток як різницю між ціною реалізації та витратами на продукт чи послугу може майже кожен. Прибуток дійсно є різницею між ціною реалізації товару чи послуги та видатками на це благо. Важливою сферою роботи підприємства є спілкування з органами влади. Тому, на думку автора, слід першочергово враховувати розуміння нормативних актів щодо визначення прибутку. Вітчизняне законодавство, зокрема Податковий кодекс України [1], регулює порядок віднесення витрат на товар чи послугу. Так, головними чинниками, які дозволяють урахувати витрати в цілях зменшення оподаткування є: документальне підтвердження понесених витрат, період витрат, витрати повинні в майбутньому приносити дохід. Крім того, слід зазначити, що Податковий кодекс містить статті, що говорять про можливість віднесення до витрат лише ті витрати, які відносяться до операційних. Свого часу чимало перемовин було з державними органами щодо подібного підходу фіскальної служби, які продовжуються дотепер.

Так, наприклад, підприємство не в змозі віднести чимало статей своїх витрат до звітів. Серед них є такі: оплата робітникам підвищення рівня кваліфікації, сплата пені, санкцій, штрафів тощо. Крім того, доволі важко довести, що розмови по службовому телефону є витратами, які можуть зменшити оподаткування. Таких випадків із вітчизняним законодавством, якщо брати аналіз прибутку, чимало. Крім того, потрібно зазначити, що Податковий кодекс розрізняє прибуток за ознакою юридичної чи фізичної особи. Є також особливості у врахуванні прибутку у фізичних осіб-спрошчених – їх прибуток взагалі не розглядається [1].

Якщо визначення прибутку доволі просте, то саме розуміння управління прибутком є досить складною складовою економічної діяльності підприємства. Складність поставленого питання з управління прибутком полягає в тому, що майже кожна характеристика підприємства впливає на кінцевий рівень прибутку. Визначенням найбільш впливових чинників економісти займаються вже тривалий час.

Управління прибутком можна розглядати через розподіл двох понять. Управління в загальному вигляді є процесом планування, організації, контролю та мотивації для досягнення цілей організації. Тобто управління прибутком є процесом планування, організації, контролю та мотивації, що спрямований на максимізацію прибутку підприємства. Ці чотири підпроцеси можна розподілити на безліч дій, що виконують певні цілі, досягають вирішення певних завдань. Прикладом цих цілей є: планування виробництва, планування продажів, планування ринків збуту, організація виробничого процесу, здійснення продажів, контроль виконання планів, аналіз причин та чинників, що вплинули на результат діяльності, усунення негативних факторів, посилення позитивних факторів, мотивація персоналу для досягнення окресленої мети [2].

Безпосереднє управління прибутком полягає в найбільш раціональному розподілі коштів, які отримало підприємство в результаті своєї діяльності. Тобто важливо усвідомлювати, що підприємство, маючи певний надлишок коштів після здійснення всіх обов'язкових платежів, оподаткування та розрахунків, повинно здійснити певні дії щодо залишених коштів. На цьому етапі важливим моментом, напевно найважливішим, є визначення керівництвом підприємства шляхів застосування прибутку. Є чимало можливостей для застосування досліджуваної економічної категорії. Всі вони повинні мати практичне значення. На вибір статей розподілу прибутку можуть впливати чимало чинників. Наприклад: законодавча база, договірні умови, ситуація на ринку та інші [3].

На прикладі ПАТ "Харківський машинобудівний завод "Червоний Жовтень" вдалось визначити, що управління прибутком має тісну взаємодію з зовнішнім та внутрішнім середовищем підприємства. Базою для аналізу ситуації

діяльності, була встановлена наявність великих обсягів зобов'язань у підприємства, причиною виникнення яких є значні суми боргів заводу та необхідність їх покриття.

Практичне управління прибутком на аналізованому підприємстві полягало в розподілі вільних коштів за статтями витрат та боргів. Одного року спостерігалось зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, іншого року мало місце значне зниження внутрішніх зобов'язань чи розрахунків із бюджетом тощо. Тобто цей приклад дає можливість зробити висновок, що на практиці керівництво підприємств розподіляє прибуток таким чином, щоб за необхідності розрахуватись з боргами, зобов'язаннями та розрахунками.

Отже, управління прибутком необхідно розглядати з двох точок зору: утворення та розподілення. Утворення прибутку полягає в шляхах його максимізації в результаті певних дій підприємства. Розподілення є знаходженням статей витрат, що дозволяють підприємству досягати зазначених цілей. Обидві точки зору є послідовними, та мають циклічний характер. Розподілення прибутку не має можливості існувати без його утворення. Утворення прибутку неможливе без чіткого та правильного його розподілу.

Наук. керівн. Велика О. Ю.

Література: 1. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13 – 17. – С. 112. 2. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с. 3. Бланк И. А. Управление прибылью / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр ; Эльга, 1998. – 544 с.